
[Home](#) / Sotsiaalne õppimine

Sotsiaalne õppimine

SOTSIAALNE ÕPPIMINE SUHTLUSPORTAALIS ÜLIÕPILASTE KOGEMUSES FACEBOOKI NÄITEL

LIIS KASK

Artikkel käsitleb sotsiaalset õppimist Facebookis läbi üliõpilaste kogemuste. Uurimuses on tuginetud teoreetilistele allikatele ning teostatud kaks intervjuud. Uurimuse aktuaalsus ja olulisus väljendub suhtlusportaali kasvavas populaarsuses üliõpilaste seas. Sotsiaalse õppimise teadvustamine virtuaalses sotsialvõrgustikus on oluline, kuna sotsiaalselt õppides suhtlusportaalid omandatakse väärtusi, hoiakuid ja uskumusi, mille läbi loob üliõpilane mina-pildi ja arusaama endast. Artikkel annab hea ülevaade mõistmaks suhtlusportaalid toimuvat sotsiaalset õppimist, mis mõjutab üliõpilase isiksuslikku arengut.

Võtmesõnad: sotsiaalne õppimine, sotsialvõrgustik, suhtlusportaal, Facebook.

Sissejuhatus

Mõtete vahetamised, arutlused, diskussioonid ning tavapärased vestlused arendavad meie mõttemaailma ja toimub sotsiaalne õppimine ilma õppimist teadvustamata. Et õppimine kui sotsiaalne protsess saaks toimuda, on vaja teatud konteksti inimese ümber (Jarvis, Holford & Griffin, 2004). Tänapäeval on erinevad sotsiaalsed kontekstid veebipõhised- foorumid, jututoad ja suhtlusportaalid, kus toimub pidev üksteise jälgimine, imiteerimine ja mõjutamine. Sotsiaalset õppimist suhtlusportaalid ei ole siiani empiirilisel uuritud. Palju on uuritud virtuaalseid õpikeskkondi ning mõjusid, mis tulenevad suhtlusportaalide kasutamisest, kuid mitte sotsiaalset õppimist virtuaalses keskkonnas, mille eesmärk ei ole õppida.

Üliõpilaste seas on laialt levinud arusaam, et suhtlusportaal on lihtsalt meelepärane ajaveetmise võimalus ning see ei paku mingeid arenguvõimalusi, millest oleks mitte-virtuaalses elus kasu

(Valkenburg, Peter & Schouten, 2006).

Suhtlusportaalid omistatakse väärtusi, hoiakuid ja uskumusi ning see mõjutab üliõpilaste arusaama endast ja teistest ning see väljendub nende igapäevases käitumises ja suhtlemises mitte-virtuaalselt teiste inimestega.

Suhtlusportaalid Facebook veedetakse iga kuu 700 miljardit minutit (Facebook, 2010). Suurim osa Facebooki kasutajatest on üliõpilased, kes ei teadvusta enesele, et Facebookil oleks neile mõju (Ellison, Steinfield & Lampe, 2007). Mõistes sotsiaalse õppimise protsessi suhtlusportaalid, ollakse uutele teadmistele ja võimalustele vastuvõtlikumad või suudetakse ebameeldivaid muutusi ennetada ning sellest lähtuvalt on minu artikli aluseks olnud uurimuse probleem sõnastatud küsimusena: kuidas toimub sotsiaalne õppimine suhtlusportaalid üliõpilaste kogemuses Facebooki näitel?

Uurimustöö eesmärgiks oli anda kirjeldav ülevaade suhtlusportaalid toimuvast sotsiaalse õppimise protsessist. Artiklis on uurimuse tulemusi esitletud ja analüüsitud toetudes teoreetilistele allikatele.

Sotsiaalne õppimine suhtlusportaalid

Õppimine on sotsiaalne protsess, kus üheskoos moodustatakse teadmisi, oskusi, hoiakuid ja arusaamu läbi interaktiivse teabe jagamise protsessi, läbirääkimiste ja sisemiste muutuste (Gunawardena, Lowe, & Anderson, 1997; viidanud Wang, 2009).

Suhtlusportaalid on defineerinud D. Boyd ja N. Ellison (2007) kui veebipõhised internetiteenused, mis lubavad kasutajatel konstrueerida avalikke või pool-avalikke profile piiritletud (kasutajanime ja parooliga kaitstud) süsteemi. Kasutajatel on võimalik lisada enda suhtlusportaalid profiilile linke ja suhelda teiste kasutajatega ning läbi teiste kasutajate jõuda uute kontaktideni. Lisaks on võimalik pea igas portaalid lisada videoid ja pilte.

Sotsiaalne õppimine toimub protsessina, millel on kindlad eeldused, et õppimine saaks toimuda. Kui eeldused on täidetud, hakkab toimuma sotsiaalne õppimine, mille puhul käesolevas artiklis lähtuti A. Bandura (1978; viidanud Cloniger, 2004) ja P. Jarvise (2004) sotsiaalse õppimise teooriatest. Erinevatel sotsiaalse õppimise käsitlustel on erinevad tulemid, näiteks teiste jäljendamine (Bandura, 1978; viidanud Cloniger, 2004), mina-pildi kujunemine (Jarvis, 2004) ja enesehinnangu tõus (Ellison jt, 2007).

Esimeseks oluliseks eelduseks sotsiaalsele õppimisele on suhtlemine. Suhtlemist käsitletakse samuti protsessina, milles infovahetusega (kommunikatsioon) kaasneb partnerite vastastikune tajumine (sotsiaalne pertseptsioon), vastastikune mõjutamine (sotsiaalne interaktsioon) ja suhete loomine (Kidron, 2004, 13). Inimeste seisukohast rahuldab suhtlemine olulisi sotsiaalseid vajadusi, mille hulka kuulub kuuluvus, olla kaasatud, teiste poolt mõjutatud ja ise mõjutada teisi (Tuul, 2009, 16). Suhtlusportaalid on niivõrd populaarsed, kuna inimesed saavad seal rahuldada enda vajadust teistega suhelda.

Selleks, et suhtlemine saaks toimuda, on vaja omada sotsiaalset kapitali. Suhtlusportaal on väga hea võimalus suhelda sõprade ja tuttavatega, mis moodustavad indiviidi sotsiaalse kapitali. Sotsiaalne kapital on muutuv mõtteline vara, mida kasutatakse, et kirjeldada hüvitsi, mida inimene saab teistega suhtes olles (Ellison jt, 2007). Üldiselt jagatakse sotsiaalne kapital kaheks: siduv sotsiaalne kapital on inimeste vahel, kes on emotsionaalselt lähedased ning ülemineku sotsiaalne kapital, mis on tavapärase suhtlusportaalides olevate suhete puhul, toimib nõrkade sidemete puhul (Granovetter, 1983).

Mõlemad sotsiaalse kapitali väljundid on vajalikud, et individid tunneks ennast tervikuna ning saaks enda erinevaid suhtlemisvajadusi rahuldada (Steinfeld, Ellison & Lampe, 2008).

Mõlemad eeldused sotsiaalseks õppimiseks on loodud ning sotsiaalne õppimine suhtlusportaalid saab toimuda erinevatel viisidel. A. Bandura (1978; viidanud Cloniger, 2004) uskus, et õppimine võib aset leida igas olukorras ilma mingi ettevalmistuseta ja ilma õhutamiset, lihtsalt teisi inimesi jälgides. A. Bandura (1978; viidanud Cloniger, 2004) jaoks tähendas sotsiaalse õppimise teooria inimese käitumise seletamist läbi jätkuva tunnetusliku, käitumusliku vastastikuse interaktsiooni ning keskkonna vahel.

P. Jarvis (2004) toob välja kolm erinevat perspektiivi, kuidas sotsiaalsele õppimisele läheneda: sotsioloogilisest perspektiivist määrab sotsiaalne õppimine meie kultuurised väärtused, hoiakud ja uskumused. Sotsiaalpsühholoogilisest perspektiivist on indiviidi „mina-pilt” sotsiaalne konstruktsioon ja indiviidi arusaam endast sotsiaalsete suhete funktsioon. Psühholoogilisest perspektiivist vaadeldakse sotsiaalset õppimist kui interaktsiooni protsessi indiviidi ja teda ümbritseva sotsiaalse keskkonna vahel.

Vaadeldes sotsiaalset õppimist virtuaalses sotsiaalvõrgustikus, siis on sotsiaalseks keskkonnaks suhtlusportaal, kus suheldakse enda tuttavate ja sõpradega, kuid kelle profiilidel nähakse kommentaare, videoid ja sissekandeid inimestelt, keda ei teata- sotsiaalne keskkond on mitmekesisem, kuna nähakse enda sõprade seinalt, piltidelt, videotelt ka sõprade sõprade

kommentaare ning mõningatel juhtudel isegi sõprade sõprade Facebooki profiile. Sisselogides enda suhtlusportaali kontole saadakse automaatselt infot enda sõprade ja ka nende sõprade kohta, mistõttu on sotsiaalne keskkond Facebookis mitmekesisem.

Kõik kolm perspektiivi annavad võimaluse paremini mõista sotsiaalse konteksti tähtsust sotsiaalsele õppimisele. Lisaks sotsiaalsele õppimisele on P. Jarvise (2004) kolmes käsitluses esile tulnud, et läbi sotsiaalse õppimise toimub mina-pildi kujunemine ehk kujuneb arusaam endast, mida antud uurimuses käsitletakse kui sotsiaalse õppimise tulemit.

Sotsiaalse õppimise tulemiks on mina-pildi kujunemine, mina- pildi kujunemist mõjutab enesehinnang. Enesehinnangu tõusuga muutub indiviidi mina-pilt positiivsemaks (Ellison jt, 2007, 1157). Mida tihedamini madala enesehinnanguga üliõpilased kasutasid Facebooki, seda stabiilsemalt tõusis ka nende enesehinnang ja seeläbi muutus ka arusaam endast positiivsemaks (samas, 1157).

Sotsiaalset õppimist pärssivaks teguriks virtuaalses keskkonnas võib lugeda vähest süvenemist. Tekstis eristatakse pind- ja süvastruktuure. Pindstruktuuri mõistmiseks piisab keele tundmisest, konteksti tunnetamine pole oluline. Süvastruktuurini jõudmine eeldab teksti mõistmist ja lahti mõtestamist (Kidron 2004, 22). Virtuaalses keskkonnas on suhtlemine pinnapealsem ja anonüümsem ning suhtlemisse ei panustata piisavalt, sest puudub vajadus koheselt reageerida ja enda arvamuste eest võidelda (Memmi, 2006).

Suhtlusportaalis toimub sotsiaalne õppimine lähtudes erinevatest käsitlustest. A. Bandura (1978; viidanud Cloniger, 2004) sotsiaalse õppimise teooriast lähtudes jääb teiste imiteerimine suhtlusportaali, kuid lähtudes P. Jarvise (2004) kolmest perspektiivist, toimuvad inimeses lisaks väärtuste ja hoiakute omistamisele uute teadmiste formuleerimine arusaamadeks ehk sisemised muutused. Läbi nende muutuste toimub ka üliõpilases isiksuslik areng, kus konstrueeritakse mina-pilti.

Meetodid ja valim

Toetudes kogutud teoreetilistele andmetele viidi algselt läbi vaatlus üliõpilaste profiilidel Facebooki keskkonnas. Vaatlus on keskkonnast informatsiooni või teadmiste kogumine. Vaatluse üks osa on pärast uue informatsiooni omandamist teha järeldusi ja lisada varem omandatud teadmisi. (Opie, 2004, 121.)

Vaadeldi viie üliõpilase profile, kus oli märgata mõningat käitumise ja rakenduste kasutamise ülevõtmist. Hakates tulemusi analüüsima selgus, et vaatluselt kogutud info ei väljendanud piisavalt aspekte, mis kinnitaksid sotsiaalse õppimise toimumist suhtluportaalis ning otsustati vaatlust uurimuse andmete analüüsis mitte kasutada.

Töö eesmärk on mõista indiviidide mõtteid, arusaamu ja kogemusi sotsiaalsest õppimisest suhtluportaalis ning seetõttu valiti meetodiks intervjuu. Seega on uurimus koostatud, toetudes kahe üliõpilase subjektiivsele kogemusele. Intervjuu võimaldab sügavuti mõista vastanute uskumusi, hoiakuid ja sisemisi kogemusi (Gall, Gall & Borg, 2003, 523). Selleks on oluline, et oleks võimalik intervjuueeritavate vastuste kohta täpsustusi küsida ning küsimusi vajadusel laiendada või kitsendada ning pool-struktureeritud intervjuu võimaldab seda (Opie, 2004, 118). Kirjeldusest selgus, et pool-struktureeritud intervjuus on tavapärase küsida avatud küsimusi ning seetõttu on intervjuu salvestamine oluline (sammas).

Noortele on suhtlemine veebipõhises sotsiaalvõrgustikus kujunenud elustiili osaks, seda kinnitab C. Madge, J. Meek, J. Wellens ja T. Hooley (2009) läbi viidud uuring, kus selgus, et enamik sotsiaalvõrgustike kasutajatest on üliõpilased. Valim koosnes üliõpilastest, kes mõistavad ja teadvustavad sotsiaalse õppimise tähendust ja erinevaid käsitlusi. Andragoogika bakalaureuse teise kursuse üliõpilased on läbinud vastava eriala aine, mis võimaldab neil mõista sotsiaalse õppimise erinevaid käsitlusi. Valim peab koosnema üliõpilastest, kes on aktiivsed suhtluportaalis Facebook. Tehti vaatlus viie üliõpilase Facebooki profiilil, kes kõik mõistavad ja teadvustavad sotsiaalset õppimist ning nendest intervjuueeriti kahte kõige aktiivsemat Facebooki kasutajat, kes juhuslikult osutusid mõlemad olema naissoost.

Mõlemalt intervjuueeritavalt küsiti 12 küsimust, mis olid seotud sotsiaalse õppimise eeldustega, protsessiga, tulemustega või kõigi kolme aspektiga. Küsimused olid avatud ja eesmärgiks oli mõista indiviidi arusaama ja mõtteid sotsiaalsest õppimisest, mis toimub läbi suhtluportaali Facebook. Kolm küsimust olid seotud Facebooki võimalustest üliõpilasena, kaks küsimust sotsiaalse õppimise eeldustest, viis küsimust sotsiaalsest õppimisest, kui protsessist ning lõpuks kaks küsimust sotsiaalse õppimise tulemitest.

Intervjuueeritavad tähistati tähtedega A ja B. Andmete analüüsiks kasutati kvalitatiivset andmete analüüsi, mis koosneb intervjuueeritavatelt kogutud andmete mõistmisest, mustrite märkamisest ning temade ja kategooriate reeglipärasuse märkamisest seoses enda uurimusega (Cohen, Manion & Morrison, 2007). Uurimuses on andmete analüüsis lähtutud samadest põhimõtetest.

Kasutatud on deduktiivset kodeerimist, kus moodustati koodid ja kategooriad toetudes teooriale ning vastavalt intervjueeritavate vastustele paigutati nende mõtted ja arusaamad koodidesse ja kategooriatesse.

Tulemused

Selles uurimuses vaadeldakse sotsiaalset õppimist kui protsessi, millel on vajalikud eeldused, et toimuks sotsiaalne õppimine ning millel on ka tulemused. Intervjueeritavate vastuseid lugedes olid need kolm etappi hästi tuntavad ja tulemusi esitatakse sellele vastavalt loogilises järjestuses alustades eeldustest, mis on vajalikud sotsiaalse õppimise toimumiseks, muutustest, mis toimuvad sotsiaalselt õppides ning kuidas sotsiaalne õppimine mõjutab indiviidi ehk sotsiaalse õppimise tulemid. Kõik kolm etappi on omavahel põimunud ja konkreetset piirjoont on keeruline tõmmata, millal on muutunud eeldused sotsiaalseks õppimiseks või millal on märgata sotsiaalse õppimise tulemust, kuna sotsiaalne õppimine ei seisku, vaid jätkub pidevalt.

1. etapp on eeldused, mis võimaldavad sotsiaalselt õppida. Selleks, et sotsiaalne õppimine saaks toimida, on vaja luua ja säilitada suhteid teiste inimestega.

A: „Facebook aitab väga palju kaasa, et ma saaks enda sõpru hoida. Tihti keegi paneb ägeda asja üles, kuigi ma pole seda inimest ammu näinud ja temaga ammu suhelnud ja siis kommenteerin seda pilti ja siis tekib väike arutelu ja see soojendab suhte üles.”

B: „Suurel määral aitab Facebook tutvusi hoida. Saad inimesega tuttavaks ja siis ei kao see inimene sinu sõprusringkonnast, vaid lisandub sinu Facebooki sõprade hulka ja järgmisel korral kohtudes on suhte tasand olemas, ei pea jälle nullist alustama...”

2. etapp on sotsiaalne õppimine. Muutused, mis inimeste väärtustes ja käitumises toimuvad.

A. Bandura sotsiaalse õppimise teooria järgi on sotsiaalne õppimine keskkonnas teiste inimeste imiteerimine ja jäljendamine (1978; viidanud Clonger, 2004).

A: „...Teised panid videosid üles ja mõistsin, et ka minul on võimalus enda tundeid nii väljendada.

...Like'mine on omaseks saanud. Varem rohkem kommenteerisin, aga nüüd tundub mõistlikum like panna.”

B: „...on toimunud ka käitumise ülevõtmist. Võib-olla erinevate rakenduste kasutamine. Näed, et mõni on kena luulerea lisanud või mõttega teksti, siis hakkab ka mõtlema, et kas peaks midagi

sellist lisama ja on mõjutanud mind. Alateadlikult toimub see tihti.”

Lähtudes P. Jarvise (2004) sotsiaalse õppimise teoriast, mille sotsioloogilise perspektiivi järgi määrab sotsiaalne õppimine meie arusaamad, väärtused, hoiakud ja uskumused ning eeldab sisemisi muutusi, olid vastused teoreetilistest allikatest erinevad.

A: „Kuna ma väärtustan elus kõige enam suhteid, siis aitab Facebook neid hoida. Lisaks siis arusaama endast ja teistest. Sageli loon omale esimese arusaama inimesest just Facebooki konto järgi.”

B: „Kindlasti aitab Facebook kaasa suhete hoidmisele ning nende väärtustamisele, samuti võib muuta arusaamu iseendast (läbi komplimentide vms), arusaama minu sõpradest.”

Sellised olid vastused küsimusele, kuidas sotsiaalne õppimine Facebookis mõjutab üliõpilaste arusaamu, väärtusi, hoiakuid ja uskumusi.

Vääruste ja hoiakute muutusi ei märganud, küll aga täheldati muutusi käitumises, mis eeldab, et väärtuste ja hoiakute muutused on toimunud.

B: „Suhtumine mõnesse inimesesse väljendub ka käitumises, kui tema tegevus mulle Facebookis meeldib/ei meeldi.”

Liikudes edasi P. Jarvise (2004) teise sotsiaalse õppimise käsitluse juurde, milleks on sotsiaalpsühholoogiline perspektiiv, mille järgi on indiviidi „mina-pilt” sotsiaalne konstruktsioon ja indiviidi õppimine on sotsiaalsete suhete funktsioon.

A: „Liigne info jagamine jätab negatiivse mulje. Näiteks need, kes kirjutavad iga päev, mida nad teevad või kus nad käivad. Minu meelest ei pea kõik selliseid asju teadma...”

B: „Hoiakud näiteks inimeste suhtes, kes liiga palju enda personaalinfot jagavad (jätab negatiivse mulje), põhimõtted tekivad sellest samuti, kontrollin seda, millise pildi/kuvandi endast loon. Olen kindel, et inimesed ei pea teadma minu suhtestaatust, minu isiklikke andmeid nagu aadress.”

Vaadeldes teiste profile, mõistavad intervjuueeritavad A ja B, kuidas ja mida ta soovib ise endast esitleda, mis on tema jaoks oluline.

3. etapp on sotsiaalse õppimise tulemid, milleks on mina- pildi kujunemine ja enesehinnangu tõus.

B: „...samuti võib muuta arusaamu iseendast läbi komplimentide või kommentaaride...”

Lisaks mõistmisele, mis on minu jaoks oluline suhtlusportaalis esitleda, määratletakse ennast ka läbi teiste arvamuste.

Sotsiaalse õppimise tulemusena Facebookis võib määratleda enesehinnangu tõusu, mis on minapildi üks osa.

A: „...Facebook mõjutab minu enesehinnangut läbi selle, et saan komplimente....”

Arutelu

Varem ei ole tehtud uurimust sotsiaalsest õppimisest suhtlusportaalis ning autoril ei ole võimalust andmeid võrrelda eelnevate tulemustega. Uurimuse tulemusi käsitletakse lähtudes teoreetilistest allikatest. Käesolevas artiklis pöörati tähelepanu erinevatele sotsiaalse õppimise käsitlustele, mis toimuvad suhtlusportaalis.

Nagu eelpool tõestatud sai, on suhtlemine sotsiaalseks õppimiseks esmatähtis. Selleks, et suhelda, on oluline omada suhteid. Facebook mängib olulist rolli protsessis, kus üliõpilased kujundavad ja hoiavad isiklikku sotsiaalset kapitali (Ellison jt, 2007, 1145). Üliõpilastel on võimalik hoida keskkooli ajal loodud sotsiaalset kapitali ning kujundada uut, ülemineku sotsiaalset kapitali, mis tähendab tutvusi, mis on saavutatud ülikooli tülles, kuid mis ei ole veel muutunud püsivateks (samas, 1146). Kõiki neid aspekte tundsid ka intervjuueeritavad.

Sotsiaalne kapital on otsene aspekt, mis mõjutab sotsiaalset õppimist- mida suurem sotsiaalne kapital, seda mitmekesisemad võimalused sotsiaalseks õppimiseks nii mitte-virtuaalselt kui ka virtuaalselt. Ülikooli ürituste kohta jagatakse palju infot Facebookis ning portaali kasutajad olid mitte-virtuaalselt sotsiaalselt aktiivsemad kui üliõpilased, kellel suhtlusportaalis kontot ei ole (Ellison jt, 2007, 1147). Sotsiaalne õppimine on võimalus õppida teiste kogemustest, avastustest ja järeldustest, mida rohkem inimesi kuulub sinu sotsiaalsesse kapitali, seda rohkematest kogemustest on võimalus õppida. Selleks, et sotsiaalne õppimine saaks toimida, on vaja luua ja säilitada suhteid teiste inimestega.

Lähtudes A. Bandura (1978; viidanud Cloniger, 2004, 370) sotsiaalse õppimise teooriast, olid uurimuse tulemused üsna ootuspärased. Ülevõtmine ja imiteerimine on sotsiaalse õppimise märgatav külg ja üsna primitiivne. Selleks, et teisi jäljendada ei pea indiviid sisemiselt muutusi läbi tegema. Küll peab käitumine olema kooskõlas inimese põhimõtetega ning indiviidil peab olema

motivatsiooni käituda samuti nagu teised. Vastustest selgus, et üle võetakse konkreetseid käitumisi, mis jäävad virtuaalsesse keskkonda, mitte tegevusi, millest suhtlusportaal kirjutatakse. Nende vastuste järgi võiks eeldada, et sotsiaalne õppimine virtuaalses keskkonnas ei mõjuta vastanute käitumist mitte-virtuaalses elus. Küll aga on jäljendamine hea alus, et võiks toimuda ka teised sotsiaalse õppimise käsitlused, mis nõuavad sügavamat mõistmist ja sisemisi muutusi.

Lähtudes P. Jarvise (2004) sotsiaalse õppimise teooriast, on huvitav tõdeda, et sotsioloogilisest perspektiivist lähenedes intervjuu vastustele on näha suhete väärtustamist ning arusaama teistest ja endast, kuid mitte enesele omaseid põhimõtteid ega uskumusi. Kui A. Bandura (1978; viidanud Cloniger, 2004, 370) sotsiaalse õppimise teooriast lähtudes jäid mõjud vaid virtuaalsesse keskkonda, siis arusaamadest lähtudes jõuavad mõjutused mitte-virtuaalsesse keskkonda. Tähtsaks käitumise muutumist mõne inimese suhtes, kelle käitumine Facebookis intervjuueeritavatele meeldis/ ei meeldinud. Üliõpilased kujundavad tihti esmamulje inimesest toetudes Facebooki profiilile. Käitumise muutmiseks on vaja läbida sisemisi väärtuste ja arusaamade muutusi (Jarvis, 2004, 44). Intervjuueeritavad ei taju väärtuste ja arusaamade ülekandumist, küll aga tajuti ja teadvustati muutusi käitumises.

Mitmed teadusartiklid (Yan Yu, Wen Tian, Vogel & Kwok, 2010; Madge jt, 2009) väidavad, et paljud ülikoolis kehtivad väärtused ja hoiakud saavad esmakursuslastele omaseks läbi suhtlusportaaali, kuna virtuaalselt on esmakursuslastel kergem vanemate üliõpilastega kontakti saada. Mõlemad intervjuueeritavad kinnitasid, et suhtlusportaaali kasutades oli kergem ülikooli sulanduda ning kontaktis olla vanemate üliõpilaste kui ka enda kursusekaaslastega, kuid hoiakute ja väärtuste ülekandumist ei osanud kumbki intervjuueeritav tähendada.

Sotsiaalne õppimine, mis toimub teistega interaktsioonis olles ja viibides uskumuste ja hoiakute kontekstis, tekib inimestel mina-pilt, lisaks aitab inimese mina-pildi kujunemine kujundada eluaegseid suhteid ehk siis on oluline sotsiaalse kapitali tekkeks (Jarvis, 2004).. Seega mina-pildi kujunemise protsessis kogutakse suhteid ja tuttavaid ning toimub ka vastupidine protsess-kogudes suhteid, hakkab kujunema inimese sotsiaalne mina-pilt. Õpitakse läbi teiste tunnetama enda väärtusi ja mõistma endale olulist. N. Ellison, C. Steinfeld ja C.Lampe (2007, 1157) uuringud kinnitavad, et enda esitlemine suhtlusportaalil mõjutab indiviidi arusaama endast, mis tähendab siis mina-pildi kujunemist läbi enda suhtlusportaaali profiili. Nagu vastustest selgus, tehakse enda suhtlusportaaali profiili mõjutavaid otsuseid toetudes teiste profiilidele.

Kõige tugevamini tunti Facebooki mõju enda mina-pildi kujunemisele, kuid seda samuti mitte läbi väärtuste või hoiakute muutumise, nagu teoreetilistes käsitlustes on eeldatud, vaid pigem kui

võimaluses olla sõpradega kontaktis ning läbi komplimentide ja kommentaaride. Mina- pilt konstrueeritakse, toetudes teiste peegeldustele ning suhtlusportaalis saadakse endale pidevalt peegeldust. Lisaks konstrueeritakse enesest pilti, toetudes enda profiilile. Mina-pildi kujunemine on sotsiaalse õppimise protsess, kuid mina-pildi konstruktsioon on üks sotsiaalse õppimise tulemitest. Kui eelnevad sotsiaalse õppimise näited on püsinud vaid suhtlusportaali piires, siis mina-pildi kujunemine on üliõpilasele väga oluline ja vajalik eluetapp, mis on mõjutatud suhtlusportaali kasutamisest

Intervjueeritavad tajusid ka enesehinnagu tõusu, mis on üks mina-pildi kujunemise osa. Kõrge sotsiaalne kapital tõstab enesehinnangut ning ka psühholoogilist rahulolu (Ellison jt, 2007). Põhjus, miks kõrge sotsiaalne kapital tõstab enesehinnangut, on võimalus suhelda rohkemate inimestega ja seeläbi saada enesele peegeldust.

Suhtlusportaalis on loodud head võimalused eneseväljendamiseks ning teistega suhtlemiseks. Üliõpilased kasutavad seda võimalust igapäevaselt ning tunnetavad ka teatud mõju enesele. Sotsiaalne õppimine, mis toimub suhtlusportaalis, ei mõjuta mitte ainult virtuaalset keskkonda vaid ka üliõpilaste mitte-virtuaalset käitumist, isiksuslikku arengut ja eluaegsete suhete loomist.

Kokkuvõte

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli anda ülevaade sotsiaalsest õppimisest suhtlusportaalis läbi üliõpilaste kogemuse. Üliõpilaste kogemused sotsiaalsest õppimisest suhtlusportaalis olid üsna sarnased. Empiiriliste andmete tarbeks intervjueeritud kaks üliõpilast oskasid märgata väga tugevaid sotsiaalse õppimise eeldusi suhtlusportaalis, sotsiaalset õppimist, mis toimus suhtlusportaalis ja osati märgata tulemeid, mis mõjutavad üliõpilaste isiksuslikku arengut. Sotsiaalne õppimine suhtlusportaalis toimub pideva protsessina, kus üliõpilased omistavad väärtusi, hoiakuid ja uskumusi, mille põhjal kujundatakse endale mina-pilt. Sotsiaalne õppimine on protsess, mida inimesed tihti endale ei teadvusta, samuti ei teadvustada endale sotsiaalset õppimist portaalis, kus käiakse vajadusest teistega suhelda.

Selles uurimuses olid mõlemad intervjueeritavad naissoost üliõpilased ning vastused enamikele küsimustele olid sarnased või isegi samad. Edasiseks uurimiseks oleks huvitav teada, kas sooline või vanuseline erinevus muudaks vastuseid. Samuti teadvustavad andragoogika teise kursuse tudengid sotsiaalset õppimist ning on võimalik, et intervjueerides üliõpilasi, kellel puuduvad teadmised sotsiaalsest õppimisest, vastaks teisiti ning tulemused erineks praegustest.

Enamik üliõpilastest on suhtlusportaali kasutajad ning on seega ka pidevad sotsiaalsed õppijad suhtlusportaalil. Kuna just nüüd on suhtlusportaalid kogunud populaarsust, on uurimus oluline, et üliõpilased mõistaksid suhtlusportaali rolli nende isiksuslikule arengule. On oluline, et üliõpilased teadvustaksid endale sotsiaalse õppimise protsessi kui võimalust enesearenguks ja ka kui ohuks.

Uurimistöö tulemused aitavad mõista üliõpilaste kogemusi sotsiaalsest õppimisest, mis toimub populaarsust koguvast suhtlusportaalil. Saadud tulemused kinnitavad, et suhtlusportaal pakub häid võimalusi sotsiaalselt õppida ja ka võimalusi isiksuslikuks arenguks. Loodetavasti suunab käesolev artikkel tähelepanu pöörama suhtlusportaalil toimuvale sotsiaalsele õppimisele ja selle tulemitele.

Allikad

Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. [Electronic version]. *Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. (6th ed.). New York: Routledge.

Cloninger, S. (2004). *Theories of Personality: Understanding Persons* (4th ed.). Upper Saddle River, NY: Prentice Hall.

Ellison, N. B., Steinfield, C. & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "friends": social capital and college students' use of online social network sites. [Electronic version]. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143–1168.

Gall, M. D., Gall, J. P. & Borg, W. R. (2003). *Educational research: an introduction*. Boston: Allyn & Bacon.

Jarvis, P., Holford, J. & Griffin, C. (2004). *The Theory and Practice of Learning*. London: RoutledgeFalmer.

Madge, C., Meek, J., Wellens, J. & Hooley, T. (2009). Facebook, social integration and informal learning at university: it is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work. [Electronic version]. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 141-155.

Opie, C. (2004). *Doing educational research: a guide to first-time researcher*. London: Sage Publications.

Steinfeld, C., Ellison, N. B. & Lampe, C. (2008). Social capital, self-esteem, and use of online social network sites: A longitudinal analysis. [Electronic version]. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 29(6), 434- 445.

Tuul, V. (2009). *Täiskasvanukoolitajate professionaalset suhtlemist toetav virtuaalne praktikakogukond*. [Magistritöö]. Tallinn: Tallinna Ülikooli andragoogika osakond.

Valkenburg, P. M., Peter, J. & Schouten, A. P. (2006). Friend networking sites and their relationship to adolescents' well-being and social self-esteem. [Electronic version]. *CyberPsychology & Behavior*, 9(5), 584-590.

Wang, Q. (2009). Designing a web-based constructivist learning environment. [Electronic version]. *Interactive Learning Environments*, 17(1), 1-13.

Yan Yu, A., Wen Tian, S., Vogel, D., Kwok, R. C.-W. (2010). Can learning be virtually boosted? An investigation of online social networking impacts. [Electronic version]. *Computers & Education*. 55(4), 1495-1503.

[ARTIKLID 2011](#)

[ARTIKLID 2012](#)

[ARTIKLID 2013](#)

[ARTIKLID 2014](#)

[ARTIKLID 2015](#)

[ARTIKLID 2016](#)

[ARTIKLID 2017](#)

[ARTIKLID 2018](#)

[ARTIKLID 2019](#)

[ARTIKLID 2020](#)

[ARTIKLID 2021](#)

[ARTIKLID 2022](#)

[ARTIKLID 2023](#)

Otsi

Privaatsusreeglid

© 2025 Tallinna Ülikool | Haridusteaduste instituut | Andragoogika | CC BY-NC-ND 4.0